

Србија нема национални план и како ствари сада стоје, неће га имати у догледно време, имајући у виду стање у нашем друштву, конфузију која влада, састав онога што зовемо политичком елитом – каже проф. др Момчило Павловић, председник Друштва историчара Србије и директор Института за савремену историју, говорећи о томе зашто наша држава нема програм од националног интереса и да ли је у постојећим околностима могуће поставити основне смернице свопштег просперитета, без којег не може нормално да се развија ни једна држава у свету.

Од када, према вашем мишљењу, Србија нема „документ” којим се кроји будућност нације?

Од времена Првог светског рата немамо програм од стратегијског значаја. Уласком у Југославију, Пашић је, размишљајући о српском ратном циљу, некако у ненормалним приликама, а вероватно и под притисцима, тај план променио у југословенски. То није учинио он сам иако се то везује за њега пошто је био председник владе. Дакле, када је српски оквир размишљања премештен у југословенски, па до данас, не постоји ни национални план, нити приоритети којима би се Србија као држава позабавила. Једно је питање уређење друштва и социјални односи, а друго је државни оквир и држава. Мало је људи који су уопште способни да размишљају и предвиђају будућност српског народа.

Зашто?

Огромна већина, посебно политичара, размишљају из свог угла, врло практично. У обрасцима политичке пропаганде, говора, од избора до избора, од садашње до неке нове функције, од данас до сутра. Не само што немамо национални план, него је Србија једина држава у Европи која се смањује. Чињеница је да смо на лошем гласу на Западу и на тако ниском нивоу да већина политичара не жели да чује за нас. Ма колико грубо звучало, да је овде и Свети Петар на власти, та национална и државна питања, неће се битно изменити. Разуме се да би Запад радије разговарао са једном, него са другом опцијом. Понекад им је то изговор да кажу да су Срби ултранационалисти, или ексклузивни националисти, па ето, све је то због „те” чињенице. Поменута политика је перманентна, траје већ две деценије. Тако смо изгубили корак са светом и Европом. Нисмо ми ни најбољи, ни најгори, нити смо само ми криви, нити се кривица може свести на само једног човека, па макар то био и Слободан Милошевић. Управо тај недостатак визија, предвиђања, и оно што је најбитније, недостатак националног консензуса, довело нас је у ситуацију да смо једино ми против Европе, како то они осећају, или наш утисак, да је Европа против нас.

Истичете да су за велике визије потребни и велики људи!

Да, свакако. За велика дела потребне су грандиозне личности. Нажалост, време лидера или великих људи у Србији, давно је завршено. Српско национално биће, посматрано на простору читаве бивше Југославије, није изнедрило великог државника,

великог лидера. Као историчар, потпуно сам сигуран, да ће се то десити, пре или касније. Али, људски живот је толико кратак, да у овом тренутку то не можемо да сагледамо.

Коментаришете да у Србији влада потпуна конфузија.

Ово што се сада представља за интелектуалну и политичку елиту у условима апсолутне националне и политичке конфузије, произишло је из постратовских ситуација. Дубоко сам убеђен да у постојећим околностима не може да се направи конзистентан национални план. Не може да се направи пројекат уравнотеженог регионалног развоја Србије, а камоли да се начини свесрпски план, према којем би на подједнак начин третирано питање Срба у Словенији, као и питање наших сународника у Македонији, ма колико их тамо живело. Неведите ми данас макар један српски лист, или медије, или некакву организацију која се бави овим проблемом! Да ли је то забрањено, или је одговор у нама самима!? Сматрам да кључни проблем Србије данас није ни сиромаштво, ни разна пропаганда која је преточена у „истину“, него странчарење! Партизанство - звало се то тако пре рата.

Шта, по вашем мишљењу, осујећује пројекат од свесрпског значаја?

То не мора формално да се назива националним планом. То својим именом буди и неке друге асоцијације. За европске структуре прихватљиви су и албански разбојници, злочинци, као лидери, прихватљиви су и словеначки инационалисти, црногорски сепаратисти, чак и муслимански екстремисти. Једино су неприхватљиви српски комунисти, српски националисти, уопште српска политичка елита. Изгубили смо пропагандну битку. Једноставно смо фиксирани као главни кривци и главни реметилачки фактор на Балкану, који је по комунистичкој формули све друге народе угњетаво и злостављао. У недостатку аргументације за чињеницу да се Албанцима да независност само на простору Косова и Метохије, са запада углавном поручују да је независност последица онога шта смо ми Срби „радили“ Албанцима 1999. године. Наш једини одговор би трабало да буде: „Хајде, да видимо заиста, шта смо ми то урадили Албаницима! Да ли смо извршили етничко чишћење на научни начин, како је то говорио Робин Кук, некадашњи министар спољних послова Велке Британије, или да ли смо „направили“ геноцид на Космету, или је то био ратни метеж са свим могућим последицама и свим могућим балканским варварствима, како се исказују у ратним сукобима са свих страна“. Дакле, није иманентан геоеид у бићу било ког народа, али је крив онај ко је створио такво стање у којем су људи исказивали ненормална понашања. Ако један народ мерите степеном екстремних злочиначких акција и само то редукујете на српски народ, и пребацујете му искључиву кривицу, онда у очима западних земаља ми испадамо доиста сурови злочинци.

Задатак српске интелектуалне елите би, дакле, требао да буде прави одговор свету на та питања и то што пре ?!

Српска елита би морала да разјасни што се заиста дешавало у том рату. Злочин је злочин ма са које стране био, лудих људи имате свуда. Са друге стране, у свету је

одбрањено на стотину доктората, специјалистичких радова, магистарских теза о распаду Југославије, или о сукобима у Хрватској. У Србији ни један! У Хрватској су одбрањене две докторске тезе њихових повјесничара о „Олуји“, домовиском рату. У Србији, опет ни једна. Као што видите, нико нам не брани да то радимо. Уосталом, као што нам није забрањено да умрежимо све наше културне, политичке и друге организације свуда тамо где живе Срби.

Тврдите да са раположивом политичком и интелектуалном елитом нема националног плана. Како онда, даље?

У прошлости није непознато да чак одређена историјска ситуација рађа велике лидере. Време и догађаји их просто избаце на историјску сцену. Србија нема правог државика. Политичка сцена је мање више, лидерска. Имате странку, једног човека који се заклања иза разних форума, али не видите да на том врху постоји некаква елита. Не постоји лепеза људи који могу да се мењају, а да се ништа не урушава. Када бих приметио да таква опција постоји, онда би она за мене била озбиља. Људи из окружења страначких лидера потхрањују његову таштину. Они не нуде никаква решења, него их очекују од партијског вође. Затим, оно што он каже они претачу у „решења“ и видите докле нас је то довело!

Истичете да су дубоко уврежене ружне навике лоповлука, потазивања, етикетирање, непоштовања код наих људи?

Изгубљен је ауторитет наших репрезентативних и свих других институција. Рефлекси самоуправљања, јавашлијски менталитет Срба, који није само оријентално наслеђе. То су још у XIX веку запазили наши историчари и политичари. Чим су у питању велике слободе, одмах се појави велика анархија у Србији. Ти рефлекси непоштовања, крадуцања и преваре, присутни су у Србији на сваком кораку. Сем ако се неради о приватницима, који човека притискају да ради цео дан и то за мизерну плату. Уколико је у питању друштвена фирма, он не ради ништа, добија лични доходак и опет је незадовољан. Мора да се успостави ред у слободи!

Ту је и српска емиграција. Зар и њу не би требало укључити у национални пројекат? То практикују све озбиљне државе, или им омогућавају повратак, поготово интелигенцији.

Српска политичка емиграција, настала као последица Другог светског рата, која је представљала конгломерат различитих идеологија, војски, политичких и духовних лидеара, према истраживању је била најбројнија. Ти исти људи, потомци у првом колену, направили су значајне политичке, привредне, научне и друге каријере широм света. Хрвати су, рецимо, у процесу деструкције Југославије, стварања сопствене независне државе, данашње Републике Хрватске, на задовољство Туђмана довели из света сународнике. Одмах су их максимално укључили у друштвено-политички живот. Половина њих је била у Туђмановој влади. Истражите, кога је званична Србија довела из дијаспоре? На кога се ослањала? Онда ће вам се и ту нека питања разјаснити!

Разговор водила Биљана Живковић

Странчарење као кључни проблем!

Пише: Момчило Павловић

четвртак, 11 септембар 2008 21:55

Момчило Павловић је директор Института за савремену историју